

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ
ΟΜΟΚΕΝΤΡΟ
Α. Φλωρόπουλου
 για μαθητές με απαιτήσεις

30
 ΧΡΟΝΙΑ ΔΕΙΞΕΤΕΛΕΣ

http://www.floropoulos.gr - email: info@floropoulos.gr

• ΚΕΝΤΡΟ ΑΘΗΝΑΣ: Βερανζέρου 6, Πλατεία Κάνιγγος, Τηλ.: 210-38.14.584, 38.02.012, Fax: 210-330.42.42
 • ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ: Α. Βουλιαγμένης 244 (μετρό Δάφνης), Τηλ.: 210-9.76.76.76, 9.76.76.77

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΣΤΑ ΑΡΧΑΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

Σάββατο 21 Οκτωβρίου 2023

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Πλάτωνος, Πρωταγόρας, 322A-323A

Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἄνθρωπος θείας μετέσχε μοίρας, πρῶτον μὲν διὰ τὴν τοῦ θεοῦ συγγένειαν ζῶων μόνον θεοὺς ἐνόμισεν, καὶ ἐπεχείρει βωμούς τε ἰδρύεσθαι καὶ ἀγάλματα θεῶν· ἔπειτα φωνὴν καὶ ὀνόματα ταχὺ διηρθρώσατο τῇ τέχνῃ, καὶ οἰκῆσεις καὶ ἐσθῆτας καὶ ὑποδέσεις καὶ στρωμνὰς καὶ τὰς ἐκ γῆς τροφὰς ἤϋρετο. Οὕτω δὴ παρεσκευασμένοι κατ' ἀρχὰς ἄνθρωποι ᾤκουν σποράδην, πόλεις δὲ οὐκ ἦσαν· ἀπώλλυντο οὖν ὑπὸ τῶν θηρίων διὰ τὸ πανταχῇ αὐτῶν ἀσθενέστεροι εἶναι, καὶ ἡ δημιουργικὴ τέχνη αὐτοῖς πρὸς μὲν τροφήν ἱκανὴ βοηθὸς ἦν, πρὸς δὲ τὸν τῶν θηρίων πόλεμον ἐνδεής — πολιτικὴν γὰρ τέχνην οὐπω εἶχον, ἧς μέρος πολεμική — ἐζήτουν δὴ ἀθροίζεσθαι καὶ σώζεσθαι κτίζοντες πόλεις· ὅτ' οὖν ἀθροισθεῖεν, ἠδίκουν ἀλλήλους ἅτε οὐκ ἔχοντες τὴν πολιτικὴν τέχνην, ὥστε πάλιν σκεδαννύμενοι διεφθείροντο. Ζεὺς οὖν δείσας περὶ τῶ γένει ἡμῶν μὴ ἀπόλοιτο πᾶν, Ἐρμῆν πέμπει ἄγοντα εἰς ἀνθρώπους αἰδῶ τε καὶ δίκην, ἵν' εἶεν πόλεων κόσμοι τε καὶ δεσμοὶ φιλίας συναγωγοί. Ἐρωτᾷ οὖν Ἐρμῆς Δία τίνα οὖν τρόπον δοίη δίκην καὶ αἰδῶ ἀνθρώποις· «Πότερον ὡς αἱ τέχναι νενέμηνται, οὕτω καὶ ταύτας νείμω; νενέμηνται δὲ ὧδε· εἷς ἔχων ἰατρικὴν πολλοῖς ἱκανὸς ἰδιώταις, καὶ οἱ ἄλλοι δημιουργοί· καὶ δίκην δὴ καὶ αἰδῶ οὕτω θῶ ἐν τοῖς ἀνθρώποις, ἢ ἐπὶ πάντας νείμω;» «Ἐπὶ πάντας», ἔφη ὁ Ζεὺς, «καὶ πάντες μετεχόντων· οὐ γὰρ ἂν γένοιτο πόλεις, εἰ ὀλίγοι αὐτῶν μετέχοιεν ὥσπερ ἄλλων τεχνῶν· καὶ νόμον γε θεὸς παρ' ἐμοῦ τὸν μὴ δυνάμενον αἰδοῦς καὶ δίκης μετέχειν κτείνειν ὡς νόσον πόλεως». Οὕτω δὴ, ὦ Σώκρατες, καὶ διὰ ταῦτα οἱ τε ἄλλοι καὶ Ἀθηναῖοι, ὅταν μὲν περὶ ἀρετῆς τεκτονικῆς ἢ λόγος ἢ ἄλλης τινὸς δημιουργικῆς, ὀλίγοις οἴονται μετεῖναι συμβουλῆς, καὶ ἐάν τις ἐκτὸς ὢν τῶν ὀλίγων συμβουλεύῃ, οὐκ ἀνέχονται, ὡς σὺ φῆς — εἰκότως, ὡς ἐγὼ φημι — ὅταν δὲ εἰς συμβουλήν πολιτικῆς ἀρετῆς ἴωσιν, ἦν δεῖ διὰ δικαιοσύνης πᾶσαν ἰέναι καὶ σωφροσύνης, εἰκότως ἅπαντος ἀνδρὸς ἀνέχονται, ὡς παντὶ προσῆκον ταύτης γε μετέχειν τῆς ἀρετῆς ἢ μὴ εἶναι πόλεις. Αὕτη, ὦ Σώκρατες, τούτου αἰτία.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. α. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 3) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 3):

1. Ο Προμηθέας πρόσφερε ως δώρο στους ανθρώπους τον έναρθο λόγο.

2. Οι τεχνικές γνώσεις ήταν αφενός σημαντική βοήθεια για τους ανθρώπους στην ανεύρεση τροφής και αφετέρου στον πόλεμο με τα θηρία.

3. Ο Πρωταγόρας διατυπώνει τον ισχυρισμό ότι οι άνθρωποι αδικούσαν ο ένας τον άλλο, επειδή δεν είχαν την πολιτική τέχνη.

β. ἀπώλλυντο οὖν ὑπὸ τῶν θηρίων διὰ τὸ πανταχῇ αὐτῶν ἀσθενέστεροι εἶναι, καὶ ἡ δημιουργικὴ τέχνη αὐτοῖς πρὸς μὲν τροφήν ἱκανὴ βοηθὸς ἦν: Σε ποιες λέξεις αναφέρονται οι αντωνυμίες αὐτῶν και αὐτοῖς στο συγκεκριμένο απόσπασμα; (μονάδες 4)

Μονάδες 10

B1. Ποιο είναι το περιεχόμενο των όρων «αἰδώς» και «δίκη»; Γιατί θεωρούνται «πόλεων κόσμοι τε καὶ δεσμοὶ φιλίας συναγωγοί»;

Μονάδες 10

B2. Ο Διόδωρος ο Σικελιώτης αφιέρωσε όλη του τη ζωή στη σύνταξη της παγκόσμιας ιστορίας σε 40 βιβλία (τόμους), με τον τίτλο «Ιστορική Βιβλιοθήκη». Στο απόσπασμα που ακολουθεί παρουσιάζονται τα πρώτα βήματα του ανθρώπινου είδους μετά τη δημιουργία του. Να συγκρίνετε την εικόνα που δίνει ο Διόδωρος σε σχέση με όσα αναφέρονται στο πλατωνικό πρωτότυπο, πριν ο Δίας προχωρήσει στην προσφορά των δώρων του προς το ανθρώπινο γένος.

Αυτή είναι η παράδοση που έχουμε για την πρώτη αρχή της γένεσης των πάντων. Για τους πρώτους όμως ανθρώπους που δημιουργήθηκαν λένε πως στην αρχή ζούσαν άτακτο και θηριώδη βίο κι έβγαιναν σκόρπιοι στις βοσκές κι έτρωγαν απ' τα φυτά τα τρυφερά κι από τα δέντρα τους καρπούς τους άγριους. Καθώς τους πολεμούσαν τα άγρια θηρία, έμαθαν να βοηθούν ο ένας τον άλλον διδασκόμενοι από το συμφέρον τους και, καθώς συγκεντρώνονταν όλοι μαζί από τον φόβο τους, έφτασαν σιγά σιγά ν' αναγνωρίζουν τα μεταξύ τους χαρακτηριστικά. Ενώ οι φθόγγοι της φωνής τους, που ήταν αρχικά ακατάληπτοι και άναρθροι, άρχισαν σταδιακά να διαρθρώνουν λέξεις και, θέτοντας από κοινού σύμβολα για κάθε πράγμα που βρισκόταν γύρω τους, έμαθαν τη σημασία που είχε κάθε σύμβολο. Επειδή όμως τέτοια συστήματα συμβόλων δημιουργήθηκαν σ' όλη την οικουμένη, δεν μιλούσαν όλοι την ίδια γλώσσα, καθόσον η κάθε ομάδα οργάνωσε τις λέξεις της γλώσσας της, όπως τύχαινε' κι αυτός είναι ο λόγος που υπάρχει κάθε είδους γλώσσα, καθώς επίσης από αυτές τις πρώτες ομάδες που δημιουργήθηκαν κατάγονται όλα τα έθνη. Οι πρώτοι, λοιπόν, άνθρωποι ζούσαν πολύ δύσκολα, μιας και δεν είχε εφευρεθεί τίποτε από αυτά που κάνουν τη ζωή εύκολη' δεν φορούσαν ρούχα, δεν ήξεραν από κατοικία και φωτιά και δεν είχαν ιδέα από τροφές που προέρχονται από καλλιέργεια. Καθώς αγνοούσαν ακόμη και τη συγκομιδή των άγριων καρπών, δεν υπήρχε πρόνοια για την αποθήκευση τροφής για τις δύσκολες εποχές. Γι' αυτό και πολλοί πέθαιναν κατά τη διάρκεια του χειμώνα, τόσο από το κρύο όσο και από την έλλειψη τροφίμων. Σιγά σιγά όμως διδάχτηκαν από την πείρα τους και με τον καιρό άρχισαν να καταφεύγουν τον χειμώνα στα σπήλαια και να αποθηκεύουν τους καρπούς που ήταν δυνατό να φυλαχτούν. Όταν έμαθαν τη φωτιά και τα υπόλοιπα χρήσιμα πράγματα της ζωής, ανακάλυψαν σταδιακά και τις τέχνες κι ό,τι άλλο μπορούσε να ωφελήσει την κοινωνική ζωή. Γενικά πάντως ήταν

η ίδια η ανάγκη που έγινε δάσκαλος των ανθρώπων, οδηγώντας με τον δικό της τρόπο στη μάθηση ένα πλάσμα ευφρές που είχε βοηθούς για τα πάντα τα χέρια, τον λόγο και την οξύνοια.

Διόδωρος Σικελιώτης Ιστορική Βιβλιοθήκη 1,8,1-9 Εκδόσεις Κάκτος

Μονάδες 10

B3. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε κάθε όνομα της στήλης Α και δίπλα το γράμμα της στήλης Β που αντιστοιχεί στη σωστή φράση.

A	B
1. Μέλητος	α. φίλος του Σωκράτη και ηγετική μορφή των Τριάκοντα Τυράννων
2. Αναξαγόρας	β. Πυθαγόρειος φιλόσοφος
3. Κριτίας	γ. στη Θεογονία του περιγράφει τη γέννηση των θεών
4. Αρχύτας ο Ταραντίνος	δ. μήνυσε τον Σωκράτη
5. Ησίοδος	ε. κατηγορήθηκε και αυτός για ασέβεια

Μονάδες 10

B4. Να εντοπίσετε στο αρχαίο διδαγμένο κείμενο λέξεις που έχουν ετυμολογική συγγένεια με τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: *νοικοκύρης, απώλεια, άξονας, θέση, νοσηρός.*

Μονάδες 10

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Κατὰ Ἀλκιβιάδου λιποταξίου, 1-3

Ο Αλκιβιάδης ο νεώτερος κατηγορείται ότι κατατάχτηκε παράνομα στο ιππικό, ενώ είχε καταταγεί από τους αρχηγούς του πεζικού στους οπλίτες (395/4 π.Χ.) για να πολεμήσει στην Αλίαρτο της Βοιωτίας. Η κατάταξή του αυτή έγινε αυθαίρετα, χωρίς να έχει υποβληθεί στη νόμιμη διαδικασία ενώπιον των αρχόντων, λόγω της δειλίας του, καθώς όποιος κατατασσόταν στο ιππικό, γνώριζε ότι θα είναι ασφαλής, αφού οι Σπαρτιάτες δεν διέθεταν ισχυρό ιππικό ενώ το συμμαχικό βοιωτικό ιππικό ήταν πολυάριθμο και ξακουστό.

Ἦγοῦμαι μὲν, ὧ ἄνδρες δικασταί, οὐδεμίαν ὑμᾶς ποθεῖν ἀκοῦσαι πρόφασιν παρὰ τῶν βουλομένων Ἀλκιβιάδου κατηγορεῖν· τοιοῦτον γὰρ πολίτην ἑαυτὸν ἐξ ἀρχῆς παρέσχεν, ὥστε καὶ εἰ μὴ τις ἰδία ἀδικούμενος ὑπ' αὐτοῦ τυγχάνει, οὐδὲν ἦττον προσήκει ἐκ τῶν ἄλλων ἐπιτηδευμάτων ἐχθρὸν αὐτὸν ἠγεῖσθαι. Οὐ γὰρ μικρὰ τὰ ἀμαρτήματα, οὐδὲ συγγνώμης ἄξια, οὐδ' ἐλπίδα παρέχοντα ὡς ἔσται τοῦ λοιποῦ βελτίων, ἀλλ' οὕτω πεπραγμένα καὶ εἰς τοσοῦτο κακίας ἀφιγμένα, ὥστ' ἐπ' ἐνίοις ὧν οὗτος φιλοτιμεῖται <καί> τοὺς ἐχθροὺς αἰσχύνεσθαι. Ἐγὼ μέντοι, ὧ ἄνδρες

δικασταί, καὶ πρότερον πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῖν διαφορᾶς ὑπαρχούσης, καὶ πάλαι τοῦτον πονηρὸν ἠγούμενος, καὶ νῦν ὑπ' αὐτοῦ πεπονθὼς κακῶς, πειράσομαι ὑπὲρ πάντων τῶν πεπραγμένων μεθ' ὑμῶν αὐτὸν τιμωρήσασθαι. Περὶ μὲν οὖν τῶν ἄλλων Ἀρχεστρατίδης ἱκανῶς κατηγορήσε· καὶ γὰρ τοὺς νόμους ἐπέδειξε καὶ μάρτυρας πάντων παρέσχετο· ὅσα δ' οὗτος παραλέλοιπεν, ἐγὼ καθ' ἕκαστον ὑμᾶς διδάξω.

ἐπιτηδεύματα: ασχολίες

ἔνιοι, αι, α: μερικοί, ἔς, ἅ

φιλοτιμοῦμαι: περηφανεύομαι

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το απόσπασμα: «*Ἡγοῦμαι μὲν, ὦ ἄνδρες δικασταί..... τοὺς ἐχθροὺς αἰσχύνεσθα*»ι.

Μονάδες 20

2. Για ποιους προσωπικούς λόγους ο ρήτορας θα προσπαθήσει να τιμωρήσει τον Αλκιβιάδη με την βοήθεια των δικαστῶν ;

Μονάδες 10

3. α) Να γραφούν οι πλάγιες πτώσεις των ουσιαστικῶν στον αριθμὸ που βρίσκονται: *πολίτην, ἁμαρτήματα, τοὺς πατέρας, τοὺς νόμους, μάρτυρας.*

Μονάδες 5

3. β) Να αντικατασταθῶν εγκλιτικά τα ἀκόλουθα ρήματα: *παρέσχεν, ἐπέδειξε.*

Μονάδες 5

4. α) Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτικὴ λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

ἀκοῦσαι: εἶναι ..... ΣΤΟ .....

Ἀλκιβιάδου: εἶναι ..... ΣΤΟ .....

ἀδικούμενος: εἶναι ..... ΣΤΟ .....

ἐχθρὸν: εἶναι ..... ΣΤΟ .....

κακίας: εἶναι ..... ΣΤΟ .....

διαφορᾶς: εἶναι ..... ΣΤΟ .....

ὑπ' αὐτοῦ: εἶναι ..... ΣΤΟ .....

(μονάδες 7)

4. β) Να αναγνωριστούν οι δευτερεύουσες προτάσεις της ακόλουθης περιόδου ως προς το είδος και τον συντακτικό ρόλο: *· τοιοῦτον γὰρ πολίτην ἑαυτὸν ἐξ ἀρχῆς παρέσχεν, ὥστε καὶ εἰ μὴ τις ἰδίᾳ ἀδικούμενος ὑπ' αὐτοῦ τυγχάνει, οὐδὲν ἦττον προσήκει ἐκ τῶν ἄλλων ἐπιτηδευμάτων ἐχθρὸν αὐτὸν ἡγεῖσθαι*

Μονάδες 3

Καλή επιτυχία!!!